

Osztfalyozás	
Tárgy	492
Irodalmi Színház	
"1959"	
Személy	
Helyszám	
Budapestre vonatkozó ujságcikkek	
Bános Tibor - Reinitz Béla	
Cím:	Két este az Irodalmi Színhádon
(Hely)	Komját Aladár emlékezete
(Oldal)	1. v. füz.

*Reinitz Béla emlékest
Népszabadság: 1959. III.*

A Tanácsköztársaság negyvenedik évfordulójának ünnepeire készülődve, veterán találkozókon, irodalmi esteken életrajzokat, azokat az emlékeket, gondolatokat, amelyek négy évtizeddel ezelőtt egy történelmileg fontos pillanatban fátylaként világították meg az utat.

E kor kitűnő poétájának, a mindmáig is csak olyan kevéssé ismert *Komját Aladár*nak portréját villantotta fel az Irodalmi Színház emlékműsorának bevezetőjében *Waldapfel József*. Erőteljesen, szenvedélyesen idézte elénk *Komját* költészetének sok színből összetevődő, a fejlődés különböző fázisaiban a szocialista realizmusig ívelő útját: azt a pályát, amely *Komját Aladárt* a magyar proletariátus érzelm- és gondolatvilágának egyik legkiválóbb ismerőjévé, megszólaltatójává érlette.

Az irodalmi est második részében előadóművészeink tolmácsolták *Komját* költeményeit. Ezúttal *Keres Emil* és *Kelen Dóra* előadását éreztük a legszerencsésebbnek. *Keres* két széles pátoszú vers — *A proletárforradal-*

mat megölni nem lehet és a *Proletár-Magyarország marsol* — belső izzását, feszültségét hangsúlyozta kiválóan. *Kelen Dóra* pedig a fájdalmasabb hangvételű *Emigrációs ének* és a *Még mindig kevés* című költeményeket mutatta be nagy érzelmi telítettséggel.

Az est többi közreműködője: *Horváth Ferenc*, *Tallós Endre*, *Dömsödy János*, *Egressy István* és *Zách János*, a költemények nem mindig gondosan kimunkált előadásával bizonyos házagot, kiöltetlen pillanatokot teremtettek.

A *Komját*-emlékest, amelyre a felszabadulás óta, csaknem másfél évtizedig kellett várakoznunk még így is — a műsor gyengéi mellett — eseménye volt irodalmi életünknek. Közlebb került hozzánk *Komját Aladár* forrongó hangvételű költészete, amelyet a kapitalista elnyomás elleni lázadás a proletárhatalom melletti hűség táplált, hevített a Tanácsköztársaság napjaiban és a bukás után, a fehérterror, az ellenforradalmi uralom legsötétebb, legkiáltástalanabb napjaiban.

B. T.

Reinitz Béla-emlékest

Ismerjük be: a halott Reinitz Béla ránk testált hagyatékát csaknem olyan mostoha sors érte, mint az élő Reinitz érlelődő művét egykoron. Jóformán még azt sem tudjuk, miből áll ez a hagyaték. Itt is, ott is kallódik, vagy csaknem a kallódásból kerül meg egy-egy darabja. A régi kiadványokat, dalfüzetekeket alig lelmi már fel a kottáspolcokon — új kiadásra gyéren kerül sor. Miféle hagyaték az, amivel így bánunk mi, méltatlan örökösök?

Az Irodalmi Színház emlékestje régi mulasztásokat igyekszik jóvátenni, amikor bátran belemarokol a Reinitz-hagyatékba s a rendelkezésre álló néhány óra alatt megidézi a versek mákonyát zenével telítő és tetéző Reinitz emberi-művészi lényegét. Elsősorban a sok-sok magasra szárnyaló dal komponistáját idézi az emlékest. De Reinitz, a dalok költője elválaszthatatlan a harcos zene- és kultúrpolitikustól s a szocialista humanistától, aki 1919 nagy napjainak tartalmát és értelmét bőrtön, emigráció, majd a hazatérés után többé-kevésbé légüres térre kárhoztatva is híven őrizi s átplántálja ifjú szívekbe.

Ember és mű sokoldalúsága s mégis szoros egysége — ezt a képet mutatja fel Reinitzről az emlékest. Az egész műsort termé-

szetesen az *Ady-Reinitz-kapcsolatok* hangsúlyozása jellemezte, s ez jól van így, mert Reinitz Bélaiban a legtermékenyebb alkotói folyamatokat éppen *Ady* génusza indította el. Helyes a *Bartók* és Reinitz közötti kapcsolatok fel-emegetése, mondhatnók: nyilván-tartása is, mert mélyen emberiek, helytállást bizonyítók s mind *Bartók*, mind Reinitz jelleméhez, karakánóságához fontos adalékokat szolgáltatnak. Helyénvaló volt tehát életrekelteni az újságpapírtetőből *Relle Pál* lélekidező, szép írását, mely az emigrációból hazatért Reinitz és *Bartók* Béla-nak újbóli első találkozását mondja el.

Ime a mostoha sorsú hagyaték-nak az emberre vonatkozó része. S a mű, amelyről a megszólaltott húszegynéhány dal vallott? Nos, a mű javarésze már-már klasszikus értékűvé vált. Meszszebb távlatból nézve a Reinitz-dalokat, még jobban kitűnnek érenyeik: a beszédszerű magyar parlando s a feszesebb ritmusú népdalformák alkalmazása (mint az *Ady*-kurucversek sorozatának középső darabjában vagy a *Szegény öreg koldus* című *Vajda*-versben); másrészt pedig a munkásmozgalomban nagy szerepet játszó Reinitz-megzenésítések, a proletárdalok erőteljes hangvétele, hatásny igazhirdetése, agitációs lelkesítése, nemegyszer heves szatirája.

Az emlékest valamennyi közreműködője becsülettel szolgálta Reinitz Béla szellemét. A tizenhat éve halott Reinitz ismét élővé vált *Neményi Lili*, *Sennyey Vera*, *Spiegel Annie* és *Radnay György* ihletett s mindvégig emelkedett színvonalú tolmácsolásában. *Fodor Lajos* kamarakórusának jól beállított számai változatos színekkel gazdagították a műsort. A szólistákat és a kórust *Arató Pál* dicséretes alkalmazkodással kísérte. *Somogyi Vilmos* értékes bevezetőjét és sok lényegeset, sőt alig ismertet közlő összekötő szövegét *Sütő Irén* és *Zách János* mondta el. Ők tolmácsolták az összekötőbe épített s önálló számként szereplő *Ady*-, *Dutka Ákos*-, *Gábor Andor*- és *Relle Pál*-írásokat is.

R. I.